

4. Інструкція про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події. Наказ МВС України від 03.11.2015 №1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15>.

5. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#n14>.

Болкун Катерина Андріївна,
курсант навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України), а саме глава 20 розкриває вимоги до проведення слідчих (розшукових) дій, надає поняття та встановлює процесуальний порядок проведення слідчих (розшукових) дій. Вичерпний перелік таких слідчих (розшукових) дій, які можливо здійснювати під час досудового розслідування у кримінальному провадженні передбачені саме цією статтею. Водночас, доводиться констатувати, що в окремих випадках тактичні та процесуальні питання проведення слідчих (розшукових) дій, не маючи чіткого й однозначного законодавчого вирішення, а відповідно стають предметом наукових спорів науковців. Такими є й питання, що стосуються під час аналізу та оцінки ст.ст. 228 та 229 КПК України, якими врегульовано порядок пред'явлення для впізнання особи та речей.

Даючи нормативне визначення процесів і встановлюючи порядок проведення слідчих (розшукових) дій, які мають значні збіжності в їх природі, пов'язані з реалізацією психологічних процесів узнавання того чи іншого об'єкта особою, яка його сприймала раніше, ці дві статті мали б бути викладені у спільному ключі, а відмінності повинні були б бути зумовлені лише особливостями загальної природи об'єктів, які пред'являють для впізнання – особа або річ. Проте зазначені статті чинного КПК України, які розкривають процесуальні аспекти проведення впізнання, доволі істотно різняться за їх змістом, а отже й сутність та порядок впізнання може сприйматися не однозначно. Зазначене зумовлює потребу докладного аналізу й зіставлення окремих положень процесуальних норм, якими на сьогодні врегульовано впізнання у вітчизняному кримінальному судочинстві [1, с. 163].

Слід відмітити, що пред'явлення для впізнання вже давно відомий, як засіб отримання криміналістичної інформації. Крім цього, саме практичні працівники відмічають і відділяють пред'явленню для

впізнання особливе місце серед слідчих (розшукових) дій. Але до того, як набути теперішнього вигляду і стати окремою слідчою (розшуковою) дією, впізнання пройшло тривалий шлях свого розвитку, організаційного формування, удосконалення, законодавчого визнання та процесуального закріплення і відповідного кримінально-процесуального регулювання й тактико-криміналістичного забезпечення. Розкриваючи значення впізнання в процесі доказування, М. С. Строгович вказував на те, що цей прийом відомий протягом тисячоліть, він існував у кримінально-процесуальних системах усіх часів і народів [2, с. 318].

Необхідно згадати, що з самого початку запровадження такої дії, впізнання розглядали лише як одне із основних завдань проведення допиту, а узнавання об'єктів впізнання відповідно відбувалося під час їх пред'явлення особі, яка їх сприймала раніше і яку про це допитували, що й оформлювали протоколом допиту. Сьогодні ж КПК України вже містить окремі статті, які відділяють пред'явлення для впізнання від допиту. Проте виходячи із змісту даних статей слідчі стикаються із деякими проблемами, яке не врегульовані.

Так, відповідно, у КПК України, а саме в ст. 228 вказано, що перед тим, як пред'явити для впізнання річ, слідчий, прокурор або захисник спочатку запитує в особи, яка впізнає, чи може вона впізнати цю річ, опитує про ознаки цієї речі і обставини, за яких вона цю річ бачила, про що складається протокол [3].

Водночас відсутність в ст. 228 КПК України згадки про захисника як учасника слідчої (розшукової) дії, що має право задавати під час допиту запитання особі, яка впізнає, з приводу встановлення зовнішнього вигляду і прикмет особи, яку впізнають, створює враження, що захисника до такого допиту не допускають взагалі або ж впізнання речі можна проводити із свідками, потерпілими та підозрюваними, останні з яких мають право на запрошення захисника, а впізнання особи можна здійснювати тільки із свідками та потерпілими, яким захисник не потрібен. Такий підхід посягає на право підозрюваних мати захисника та на права захисника як повноцінного і правомірного учасника кримінального процесу [1, с. 166].

Крім цього, у слідчій діяльності відомі випадки про можливість пред'явити певну річ за відео зображенням, проте слідчі мають із цим проблему. Так, частиною 6 ст. 228 КПК України передбачено, що за необхідності впізнання може провадитися за фотознімками, матеріалами відеозапису з додержанням вимог, зазначених у частинах першій і другій цієї статті. Проведення впізнання за фотознімками, матеріалами відеозапису виключає можливість у подальшому пред'явленні особи для впізнання [3].

Проте, в ст. 229 КПК України можливості пред'явлення речей для впізнання за фотознімками чи матеріалами відеозапису не передбачено. Тобто, процесуально не закріплена можливість пред'явити річ за фотознімками чи матеріалами відеозапису. Але ж сучасний рівень

розвитку науково-технічних засобів, зокрема фото та відео техніки дає можливість зафіксувати, а відповідно і відобразити найдрібніші деталі зображення найрізноманітніших об'єктів, зокрема й речей. Тому, законодавцю можливо необхідно передбачити таку можливість з метою швидкого та повного розслідування кримінального провадження і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Колесник В.А. Деякі проблемні питання пред'явлення особи та речей для впізнання за чинним КПК України. *Вісник Академії адвокатури України*. 2013. № 1(26). С. 163–168.
2. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса. М.: Изд-во Академии наук СССР, 1958. 704 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

Бортнічук Валерія Олександрівна,
студент 3 курсу навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

Прагнення європейського майбутнього ставить перед народом України завдання реалізувати демократичні ідеї правосуддя, вироблені світовою практикою і наукою.

У науковій літературі сьогодні особливу увагу приділено новим процесуальним механізмам здійснення кримінального провадження. Перш за все, це пов'язано з тим, в Кримінальному процесуальному кодексі України закріплено ряд нових інститутів.

Нововведення стосуються всіх стадій кримінального провадження – як досудових, так і судових. Одним із ключових учасників даного провадження, у практичній діяльності якого відобразатимуться зміни, є слідчий. Його робота багатопланова, впливає на різні сфери суспільного життя. Слідчий у кожній своїй дії та процесуальному рішенні реалізує визначені КПК України завдання кримінального судочинства, виконання яких пов'язано із реалізацією такої функції досудового розслідування, як здійснення провадження по кримінальних проступках, особливості досудового розслідування яких регламентуються главою 25 КПК України [1].

У КПК України вперше введено поняття кримінальних проступків, якими вважаються правопорушення невеликої тяжкості, що не становлять серйозної загрози для суспільства, наприклад порушення авторського права і суміжних прав, дрібна крадіжка, хуліганство. Як основне покарання за здійснення кримінальних проступків передбачено штраф.